

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет економіки та управління
Кафедра економіки, підприємництва та маркетингу

СИЛАБУС

нормативного освітнього компонента

**МЕТОДОЛОГІЯ Й ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ЗАХИСТ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ**

підготовки магістра
спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
освітньо-професійної програми Економіка підприємства

Силабус освітнього компонента «МЕТОДОЛОГІЯ Й ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ЗАХИСТ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ» підготовки магістра, галузі знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», за освітньо-професійною програмою «Економіка підприємства».

Розробник: Павлова О. М., завідувач кафедри економіки, підприємництва та маркетингу, д.е.н., проф.

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми

Наталія ХОМІЮК

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри економіки, підприємництва та маркетингу

протокол № 1 від 09.09.2022 р.

Завідувач кафедри

Олена ПАВЛОВА

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Заочна форма навчання	07 Управління та адміністрування 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність Економіка підприємства, Магістр	Нормативна
Кількість годин/кредитів 120/4		Рік навчання 2022 / 2023
		Семестр 1
ІНДЗ: немає		Лекції 10 год.
		Практичні 10 год.
		Самостійна робота 86 год.
		Консультації 14 год.
Форма контролю: залік		

II. Інформація про викладача

Павлова Олена Миколаївна, д. е. н., професор, завідувач кафедри економіки, підприємництва та маркетингу, моб. тел. +380(98)-503-84-84, pavlova.olenavnu.edu.ua, G-412

Дні занять розміщено на: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація освітнього компонента. Опанування освітнього компонента сприяє усвідомленню цілей соціального міждисциплінарного наукового дослідження, усвідомленню особистісних та пізнавальних навичок, необхідних для реалізації власного дослідницького потенціалу; ознайомленню з особливостями їх відпрацювання у процесі професійного навчання, формуванню наукової та методологічної культури; відпрацюванню практичних вмінь, спрямованих на виконання кваліфікаційних досліджень та наукових робіт як підсумку соціального дослідження. Розкривається роль інтелектуальної власності як складової інтелектуального капіталу, формується повага до авторського права та вміння захищати авторське право при проведенні власної наукової діяльності.

2. Мета і завдання освітнього компонента. *Метою освітнього компонента* є надання здобувачам освіти знань з питань класифікації наук, організації науково-дослідної діяльності в Україні, організаційних баз наукових досліджень, основних наукових методологій та методів, економічних досліджень.

Основними завданнями освітнього компонента є: засвоєння здобувачами освіти освітнього компонента, призначення та основних функцій методології наукового пізнання; засвоєння здобувачами освіти специфіки наукового дослідження, методів наукового пізнання; розуміння характеру побудови теоретичних та експериментальних досліджень, знання поширених видів і джерел наукової інформації; засвоєння логіки розгортання наукових тверджень, загальних вимог до оформлення наукових досліджень.

3. Результати навчання (Компетентності)

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі підприємництва, торгівлі та біржової діяльності або у процесі навчання, проведення досліджень та/або здійснення інновацій, що характеризуються невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності

ЗК 1. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 2. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

Фахові компетентності

ФК 6. Здатність планувати і проводити наукові дослідження з використанням теоретичних та прикладних досягнень в сфері підприємництва, торгівлі та/або біржової діяльності.

ФК 7. Здатність обирати і використовувати загальнонаукові та спеціальні методи для проведення прикладних досліджень у сфері підприємницької, торговельної та/або біржової діяльності.

ФК 10. Здатність встановлювати, підтримувати та розвивати ділові відносини із суб'єктами зовнішнього середовища. Здатність використовувати комунікаційні технології для захисту інтересів суб'єкта підприємницької діяльності.

ФК 12. Здатність проводити бізнес-діагностику пріоритетних напрямків організації та ведення підприємницької діяльності.

Програмні результати навчання

ПРН 2. Визначати, аналізувати проблеми підприємництва, торгівлі і біржової діяльності та розробляти заходи щодо їх вирішення.

ПРН 5. Вміти професійно, в повному обсязі й з творчою самореалізацією виконувати поставлені завдання у сфері підприємництва, торгівлі та/або біржової діяльності.

ПРН 12. Планувати і виконувати наукові дослідження, презентувати й обговорювати їх результати державною та іноземною мовами.

ПРН 13. Застосовувати сучасні дослідницькі технології та методи досліджень у сфері підприємництва, торгівлі та/або біржової діяльності.

4. Структура освітнього компоненту

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи методології наукових досліджень						
Тема 1. Поняття та види наукового дослідження	14	1	1	11	1	О / 6 балів
Тема 2. Емпіричні методи наукового дослідження	14	1	1	11	1	О / 6 балів
Тема 3. Теоретичні методи наукового дослідження	14	1	1	11	1	О, ДС / 6 балів
Тема 4. Математично-статистичні методи наукового дослідження	14	1	1	11	1	О / 6 балів
Разом за модулем 1	56	4	4	44	4	24 балів
Змістовий модуль 2. Інформаційне забезпечення результатів наукових досліджень						

Тема 5 Інформаційна база економічних досліджень	10	1	1	6	2	О, ДС / 6 балів
Тема 6. Оприлюднення результатів наукових досліджень	10	1	1	6	2	О, ДС / 6 балів
Тема 7. Кваліфікаційні роботи здобувачів вищої освіти	10	1	1	6	2	О / 6 балів
Тема 8. Організація запровадження результатів інтелектуальної власності в наукових дослідженнях	9	1	1	6	1	О / 7 балів
Тема 9. Форми та види об'єктів інтелектуальної власності	9	1	1	6	1	О / 7 балів
Тема 10. Умови реєстрації та підтвердження наукоємності об'єктів інтелектуальної власності	8	1	0	6	1	О / 7 балів
Тема 11. Наукові засади інтелектуальної власності	8	0	1	6	1	О / 7 балів
Разом за модулем 2	64	6	6	42	10	46 балів
	Види підсумкових робіт					Бал
	Підсумкова контрольна робота 1					15 балів
	Підсумкова контрольна робота 2					15 балів
Всього годин / Балів	120	10	10	86	14	100 балів

Форма контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв'язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, П – презентація роботи; Р – реферат, О – опитування а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.*

5. Завдання для самостійного опрацювання

Самостійна робота здобувача освіти – це форма організації навчального процесу, за якої заплановані завдання виконуються здобувачем освіти самостійно під методичним керівництвом викладача.

До завдань самостійної роботи, які запропоновані здобувачам освіти, віднесено:

1. Вивчення лекційного матеріалу.
2. Робота з вивчення рекомендованої літератури.
3. Вивчення основних термінів та понять за темами освітнього компонента.
4. Підготовка до практичних занять, дискусій, роботи в малих групах, тестування.
5. Контрольна перевірка кожним здобувачем освіти особистих знань за запитаннями для самоконтролю.

Для виконання роботи здобувач освіти обирає та опрацьовує теоретичне питання.

Теми самостійної роботи

1. Поняття та види методів наукових досліджень.
2. Обґрунтування вибору методу наукового дослідження.
3. Види методів емпіричних наукових досліджень.
4. Методи метатеоретичного рівня пізнання.
5. Види універсальних методів емпіричних досліджень.
6. Сутність, переваги та недоліки методу спостереження.
7. Особливості використання методу моделювання в Україні.
8. Методологія й метод: взаємозв'язок понять.
9. Методи наукового планування.
10. Використання методів стратегічного дослідження в сучасних умовах розвитку економіки України.
11. Виділіть етапи процесу наукового дослідження. Чому організаційно-методична підготовка науково-дослідного процесу починається з розробки програми досліджень?
12. Державна система організації й управління науковими дослідженнями в Україні, на вашу думку, є ефективною?
13. Яка наука в Україні є більш ефективною та мобільною – заводська чи позавідомча наука (підприємницький сектор)? Хто є суб'єктами наукової діяльності?
14. Чому результативність наукового дослідження визначається ступенем його реалізації (упровадженням у практику)? Чи завжди це так? Обґрунтуйте відповідь.
15. Які нові організаційні структури й організаційні форми у сфери прикладної (галузевої) науки матимуть найбільший розвиток у сучасних умовах?
16. Чим відрізняється діяльність ученого та наукового працівника? Чим відрізняється навчально-дослідна робота й науково-дослідна робота здобувачів освіти?
17. Чому одним з основних завдань вищої школи в європейських країнах є виховання дослідника-мислителя? Якими якостями він повинен володіти?
18. Які з принципів організації дослідницької діяльності здобувачів освіти вищих навчальних закладів у європейських країнах можуть бути успішно застосовані в Україні?
19. Чому залучення наукових кадрів до інноваційної політики держави є досить поширеним правовим явищем у практиці зарубіжних країн?
20. Наукова інформація та способи її пошуку.
21. Пошук інформації за ключовим словом.
22. Визначення й ознайомлення з основними літературними та архівними джерелами.
23. Пошук інформації в процесі наукової роботи. Загальна характеристика.
24. Поняття «інформаційний пошук». Етапи інформаційного пошуку.
25. Визначення теми інформаційного пошуку, а також його хронологічних, мовних і географічних меж.

26. Джерела первинної та вторинної інформації.
27. Характеристика масиву інформаційних матеріалів.
28. Пошук інформації, його етапи.
29. Бібліографічний пошук інформації із суспільних наук.
30. Пошук бібліографічної інформації в каталогах і картотеках.
31. Бібліографічний апарат наукових досліджень.
32. Джерела пошуку інформації, їх класифікація.
33. Електронні засоби пошуку інформації.
34. Комп'ютер як інструмент науково-дослідної роботи.

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо здобувача освіти. Відвідування занять є обов'язковою складовою вивчення освітнього компонента. Про відсутність з поважних причин здобувачі освіти зобов'язані доводити до відома викладача заздалегідь. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, карантин, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із деканатом та викладачем.

Політика щодо академічної доброчесності Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Політика щодо дедлайнів та перескладання Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (- 0,5 бали). Обов'язковою є присутність здобувача освіти на підсумкових контролях. Перескладання контрольних робіт відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин.

V. Підсумковий контроль

Залік відбувається на підставі результатів виконання усіх видів запланованої навчальної роботи протягом семестру: аудиторної роботи під час лекційних, практичних, самостійної роботи, тестових завдань. Залік виставляється за умови, якщо здобувач освіти виконав усі види навчальної роботи, які визначені програмою (силабусом) освітнього компонента, та отримав не менше ніж 60 балів. У випадку незадовільної підсумкової семестрової оцінки, або за бажання підвищити рейтинг, здобувач освіти може добрати бали, виконавши певний вид робіт (наприклад, пройти тестування по всіх темах, зробити розрахункові завдання тощо).

Перелік питань на залік

1. У чому сутнісна відмінність між поняттями «наукове пізнання» та «знання»?
2. Із яких компонентів складається наукове пізнання?
3. У чому полягає сутність пізнавальної діяльності в контексті структурного розуміння наукового пізнання?
4. Чим обґрунтовується вибір наукової проблеми дослідження?
5. Яка різниця між термінами «гіпотеза», «концепція» та «наукова теорія»?
6. Якими є основні функції наукової ідеї в науковому пізнанні?
7. Що є структурними складовими частинами наукової теорії?

8. Для якого виду знань характерне повне відтворення узагальнених уявлень про об'єкт, що забезпечує абсолютний збіг образу з об'єктом?
9. Охарактеризуйте передумови формування базового знання.
10. Назвіть основні ознаки наукового дослідження.
11. Із якою метою здійснюються наукові дослідження?
12. Охарактеризуйте основні прийоми узагальнень.
13. Назвіть основні види наукових досліджень.
14. Які основні характеристики, що визначають вибір методів наукового дослідження?
15. Яка послідовність застосування методів дослідження?
16. Якими причинами зумовлюється моделювання економіки підприємства?
17. Яка різниця між суцільними та несукцільними спостереженнями?
18. Назвіть основні вимоги до спостереження.
19. У чому сутність моделювання?
20. Які є види універсальних методів емпіричних досліджень?
21. За якими ознаками класифікують методи наукового планування?
22. Охарактеризуйте особливості використання різних методів стратегічного дослідження.
23. Розкрийте сутність та схарактеризуйте основні етапи організації сучасних наукових досліджень.
24. Охарактеризуйте державну систему організації й управління науковими дослідженнями в Україні.
25. Назвіть органи управління в Україні та охарактеризуйте основні напрями державної науково-технічної політики.
26. Дайте визначення інкубатора, технопарку, технополісу й венчурного підприємства.
27. Назвіть основних суб'єктів наукової діяльності в Україні.
28. Дайте визначення та назвіть головні ознаки наукової школи.
29. Які принципи є засадничими щодо роботи наукового колективу та наукової школи? Охарактеризуйте їх.
30. Охарактеризуйте сучасні тенденції організації наукової діяльності здобувачів освіти у різних країнах.
31. Чим відрізняється вітчизняний та зарубіжний досвід організації наукової діяльності?
32. Назвіть принципи організації дослідницької діяльності здобувачів вищих навчальних закладів європейських країн.
33. Назвіть основні види ефективності наукових досліджень та поясніть їх сутність. Які види економічного ефекту від НДР вам відомі?
34. Назвіть та поясніть критерії оцінки ефективності роботи науковця.
35. Охарактеризуйте основні джерела науково-технічної інформації.
36. За якими критеріями класифікують економічну інформацію?
37. Охарактеризуйте види навчальних та наукових матеріалів.
38. Назвіть етапи пошуку необхідної інформації.
39. Назвіть елементи бібліографічних посилань Гарвардського стилю?

40. Опишіть види статистичних спостережень.

41. Охарактеризуйте джерела отримання інформації залежно від типу дослідження.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90-100	Зараховано
82-89	
75-81	
67-74	
60-66	
1-59	Незараховано (необхідне перескладання)

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна література

1. Методологія наукових досліджень у галузі: практикум [Електронний ресурс] : навч. посіб. / уклад.: Н.І. Бурау, В.С. Антонюк, Д.О. Півторак. КПП ім. Ігоря Сікорського, 2021. 58 с.

2. Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях): навч. посіб. Суми: СНАУ, 2020. 220 с.

3. Грабченко А. І., Федорович В. О., Гаращенко Я. М. Методи наукових досліджень : навч. посіб. Х. : НТУ «ХП», 2019. 142 с.

4. Носачова Ю., Іваненко О., Радовенчик Я. Основи наукових досліджень. К.: Кондор, 2020. 132 с.

5. Мальська М. П., Пандяк І. Г. Організація наукових досліджень: навч. посіб. К: ТОВ «Видавництво «Центр учбової літератури», 2017. 136 с.

Додаткова література

1. Медвідь В., Данько Ю, Кобилянська І. Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях). Суми: Університетська книга, 2020. 219 с. 17.

2. Методологія наукових досліджень і написання випускних кваліфікаційних робіт: методичні вказівки для здобувачів вищої освіти першого бакалаврського і другого магістерського рівнів з банківської справи. Тернопіль: ТНЕУ, 2019. 114 с. 18.

3. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. / за ред. І. С. Добронравої, О. В. Руденко. К.: ВПЦ «Київський університет», 2018. 607 с.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

2. Бібліотека ім. В.Г. Короленко. URL: <http://korolenko.kharkov.com/>

3. Нормативно-правова база України URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/>

4. Державна служба статистики URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>

5. Інформаційні ресурси у цифровому репозиторії бібліотеки ВНУ імені Лесі Українки. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua>

6. Кабінет Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua/>